

Le Beau, Luise Adolpha (1850-1927)

Tysk pianist och tonsättare

Le Beau föddes i Rastatt som enda dotter i en officersfamilj. Efter faderns pensionering 1856, ägnade föräldrarna återstoden av sina liv åt dotterns uppfostran och karriär. Från 5 års ålder fick hon pianolektioner av fadern som själv var amatörtonsättare. Hon debuterade 1868 med Beethovens pianokonsert nr 5. Sommaren 1873 studerade hon för Clara Schumann i Baden-Baden. Familjen bosatte sig 1876 i München för att möjliggöra Luisas studier för J.G. Rheinberger, som pågick till 1880. Familjen flyttade regelbundet, ofta för att underlätta Luisas karriär, till Wiesbaden 1885, till Berlin 1890 och till Baden-Baden 1893. Där dör hennes far 1896 och modern 1900.

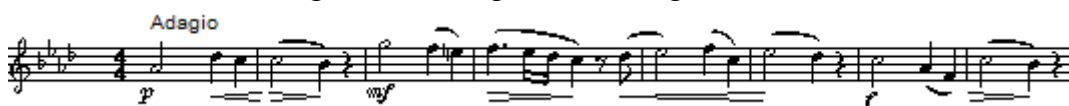
Bland hennes verk kan nämnas 2 operor, *Hadumoth* op 40 och *Der verzauberte Kalif* op 55, 1 Symfoni op 41 och 1 Pianokonsert op 37. Bland de cykliska kammarmusikverken kan nämnas Stråkkvintett op 54, Stråkkvartett op 34, Pianokvartett op 28, Pianotrio op 15, 2 violinsonater och en cellosonat. Produktionen i övrigt består av drygt 50 lieder, körverk och ett tjugotal pianostycken.

Musiken är tydligt påverkad av Mendelssohn, Schumann, Chopin och Brahms. Hon var alltså ingen nydanare men musiken är lättillgänglig, effektiv. Trots den påtagliga yrkesskickligheten tenderar musik av detta slag att förminska. Men nog är det synd om de lyssnare som på grund av allergi mot vacker musik tappat förmågan att njuta av hennes välskrivna och charmfulla pianokvartett.

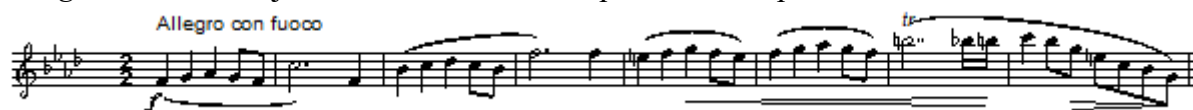
Pianokvartett op 28

1 Adagio – Allegro con fuoco 2 Adagio 3 Tempo di mazurka – Intermezzo
4 Finale. Allegro
?-1885

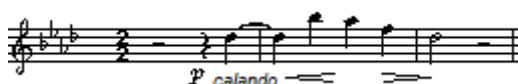
Första satsen har en långsam inledning som är förlagd till stråkarna:

Allegro-avsnittet börjar med huvudtemat som presenterats i pianot:

Ett andra tema i huvudgruppen är uppbyggt av ett motiv, som upprepas eko-likt:

Sidotemat i Ass-dur smygs in utan åthävor i cellon:

Detta tema genomgår flera modulationer innan en slutgrupp byggd på huvudtemat avslutar expositionen.

Genomföringen inleds med att huvudgruppens två teman kombineras. Notexemplet visar hur huvudtemat spelas i pianots vänsterhand, medan violin, viola och pianots högerhand spelar tema nr 2:

Snart får även sidotemat plats i den sinnrika temautvecklingen.

Återtagningen inleds med huvudtemat i stråkarna. Det andra temat i huvudgruppen hörs tillfälligt i G-dur och så småningom klingar sidotemat ut i F-dur. Expositionens epilog (slutgrupp) får nu fungera som satsens avslutande coda.

Adagio-satsens huvudtema bygger helt på första satsens långsamma inledning. Huvudtemat presenteras i pianot, nu i Ass-dur i stället för inledningens f-moll:

Temat är mycket vackert och avlöses av ytterligare några, som är lika betagande: Det första börjar som en variant av huvudtemat:

Det andra börjar också i pianot

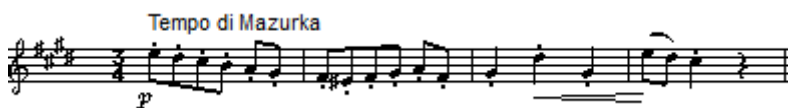
och leder så småningom till en klimax och slut på expositionen.

En kort genomföring följer där motiv ur alla temana utvecklas. De som med åren blivit blasé på vacker musik kan förhoppningsvis glädja sig åt det gedigna hantverket. Man får lust att citera Saint-Saëns förvåning efter att ha hört Mel Bonis pianokvartett nr 1: *Hon behärskar tonsättaryrkets alla listiga kompositions-knep*. Uttalandet passar bra även om le Beaus musik

En återtagning i helt ny stämföring följer. Den får mycket av sin karaktär av pianots rörliga ackompanjering.

Den tredje satsen är tredelad, A-B-C. Del A är en masurka.¹

¹ Masurka är en dans från Masurien i Polen. Musiken har framför allt i Polen och Ryssland utnyttjats inom konstmusiken. Den har en annan rytm än valsens. Betoning ligger ofta på 2:a eller 3:e taktslaget istället för på 1:a.

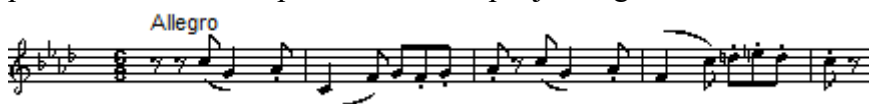

B-delen är betecknad *Intermezzo*.²

A-delen återkommer och följs av en kort coda byggd på intermezzots fjärdedelsrytm.

I finalen, *Allegro*, dominerar två tankar, som rondoartat växlar med varandra i mönstret ABACABA – coda. Först ut är den rörliga refrängen (A) som presenteras i pianot till stråkarnas pizzicato-ackompanjemang:

Den lyriska episoden (B) presenteras unisont i piano och violin (viola i andra temahalvan):

Andra A är kort. Episod C är lång och har genomföringskaraktär, men B och A växlar rondoartat även här.

Codan, som följer efter andra ABA-komplexet, bjuder på en överraskning. Den inleds i *Adagio* med 2:a satsens huvudtema (nästan identisk med 1:a satsens inledning). Detta inslag avlöses av ett kort inpass av finalens huvudtema innan 1:a satsens huvudtema klingar ut. Finalens eget huvudtema får dock sista ordet i en *Molto Allegro*-avslutning. Kanske har le Beaus franskklingande namn inspirerat henne till att följa det vid denna tid vanliga mönstret bland franska kolleger att återkoppla finalen till tidigare satser.

² Intermezzo betyder mellanspel och används inom operan t.ex. för mellanaktsmusik. Det kan också utgöra en sats eller del av en sats i cykliska verk. Det har ofta en kontemplativ karaktär avsedd att skapa avspänning.